

**SZCZEGÓŁOWE WSKAZÓWKI
DOTYCZĄCE PISANIA PRAC DYPLOMOWYCH
W WYŻSZEJ SZKOLE ZDROWIA W GDAŃSKU**

1. Treść pracy piszemy bezosobowo (np. „Zaprezentowane zostaną...”; „Jak już wcześniej wspomniano...”; „Poddane zostaną analizie...”; „Omówione zostaną...” itp.), w trzeciej osobie liczby pojedynczej jako autor(ka), (np. „Autor(ka) niniejszej pracy przeprowadził(a) badania...”; „Zdaniem autora(ki) niniejszej pracy...”, itp.).
Nie stosujemy formy czasownika pierwszej osoby liczby pojedynczej.
2. Treść pracy powinna być napisana w sposób logiczny i jednoznaczny. Zadbanie o właściwą formę stylistyczną i poprawność językową pracy jest obowiązkiem studenta, a nie promotora.
3. Treść pracy powinna być poparta literaturą źródłową. Analiza źródeł powinna zawierać następujące elementy:
 - przegląd materiałów źródłowych i czasopism, czasem podręczników akademickich;
 - ocenę przydatności źródeł dla podjętego tematu pracy;
 - wybór sposobu postępowania i metod, które będą podstawą do własnego opracowania.
4. W pracy z zakresu nauk o zdrowiu i nauk medycznych unika się dosłownego cytowania w formie: „Treść...”, tylko pisze się na jej podstawie własnymi słowami. Wyjątkiem mogą być tylko niektóre definicje oraz dosłowny przekaz czyichś słów.
5. Każda wersja pracy (z ewentualnym wyłączeniem pracy wysyłanej do sprawdzenia promotorowi) musi zawierać:
 - stronę tytułową;
 - streszczenie;
 - założony cel (cele) pracy;

- plan pracy lub spis treści;
 - prawidłowo wykonane przypisy;
 - wykaz literatury cytowanej.
6. Należy przestrzegać standardów edytorskich przyjętych dla prac licencjackich i magisterskich, w szczególności:
- krój czcionki w całej pracy: Times New Roman;
 - rozmiar czcionki: 12;
 - interlinia (odstęp między wierszami): 1,5;
 - wyrównanie obustronne (wyjustowanie);
 - marginesy: górny, dolny i prawy – 2,5 cm;
lewy – 3,5 cm.
7. Wyliczeń w treści pracy dokonuje się:
- przy pomocy cyfr arabskich z kropką (po kropce spacja i pierwszy wyraz rozpoczynamy wielką literą, potem średnik/kropka, a na końcu kropka, np.:
 1. Treść;
 2. Treść;
 3. Treść.
 - przy pomocy cyfr arabskich z nawiasem (po nawiasie spacja i pierwszy wyraz rozpoczynamy małą literą, potem przecinek/średnik, a na końcu wyliczania kropka), np.:
 - 1) treść,
 - 2) treść,
 - 3) treść,
 - 4) treść.
 - przy pomocy myślników (po myślniku spacja i pierwszy wyraz małą literą, potem przecinek/średnik, a na końcu wyliczania kropka), np.:
 - treść,
 - treść,
 - treść,
 - treść.
 - nie zaleca się używania do wyliczeń: kropek, gwiazdek, strzałek lub innych znaków graficznych (komputerowych). Co najwyżej można zacząć w szczególnych przypadkach wyliczanie od cyfr rzymskich;

- wybór znaków interpunkcyjnych stosowanych w wyliczeniach jest dowolny, ale musi być stosowany konsekwentnie w całej pracy!
8. Numery stron najlepiej umieszczać na dole strony (stopka) z wyrównaniem do środka. Takie umiejscowienie numerów stron jest szczególnie korzystne w sytuacji drukowania jednego egzemplarza pracy licencjackiej dwustronnie. Jako pierwszą stronę liczymy stronę tytułową pracy licencjackiej, ale nie umieszczamy na niej numeru 1. Numerowanie rozpoczynamy od strony 2.
9. W pracach nie umieszcza się dedykacji.
10. Wstawianie ilustracji/tabel/wykresów:
- każda ilustracja (np. tablica, rysunek, wykres czy fotografia) umieszczona w pracy dyplomowej musi mieć swe odniesienie w tekście pracy, np.: To i to ukazuje tablica 1, albo po skomentowaniu w nawiasie (zob.: tablica 2) i musi być skomentowana;
 - każda ilustracja musi być dokładnie opisana (rodzaj ilustracji, kolejny numer, tytuł, źródło);
 - jeżeli określona ilustracja nie mieści się na stronie, na której się ją przywołało, nie można zostawiać wolnego miejsca na tej stronie. W takim przypadku na tej stronie należy dalej kontynuować rozważania dotyczące kolejnych treści, zaś ilustrację umieścić u góry (na początku) strony następnej;
 - odstęp pomiędzy ilustracją/tabelą i jej elementami (nr, tytuł, źródło) a tekstem (od góry i od dołu) powinien wynosić 12 pkt. Odstępów nie wykonuje się za pomocą klawisza ENTER, a za pomocą opcji „Układ” znajdującej się na wstążce z narzędziami w programie „MS Word” lub w opcji „Narzędzia główne – Akapit”. ENTER służy jedynie do wydzielenia kolejnych akapitów;
 - wymienione ilustracje/tabele/wykresy należy wykonywać następująco:

Tytuły tabel - numeracja: 1, 2, 3 ..., jednolita dla całej pracy
(Times New Roman 11, pogrubiony, do lewej). Np.:

Tabela 1. Tytuł tabeli

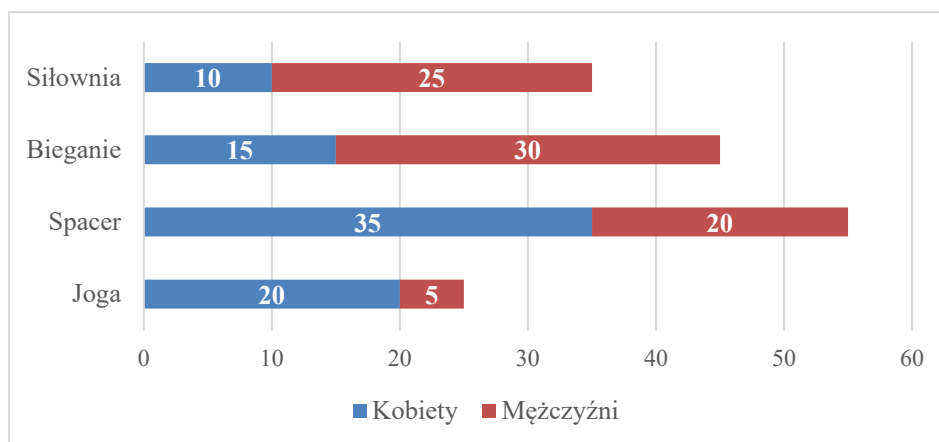
LP.	Kolumna1	Kolumna2	Kolumna3	Kolumna4
1.	Tekst	Tekst	Tekst	Tekst
2.	Tekst	Tekst	Tekst	Tekst
3.	Tekst	Tekst	Tekst	Tekst

(ewentualna legenda: Times New Roman 10, do lewej)

Źródło: Opracowanie własne (np.) na podstawie ...lub [5] (Times New Roman 10, do lewej).

Tytuły rysunków, wykresów, fotografii – numeracja: 1, 2, 3 ..., jednolita dla całej pracy (Times New Roman 11, pogrubiony, do lewej). Np.:

Wykres 1. Tytuł wykresu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ... (Times New Roman 10, do lewej).

Rysunki/Wykresy:

- numeracja ciągła w całej pracy;
- wstawiany rysunek lub wykres należy wyśrodkować;
- w przypadku wykresów należy zachować jednolitość graficzną w całej pracy;
- ewentualne objaśnienia podaje się w podpisie pod rysunkiem;
- pod rysunkiem podaje się jego źródło:
 - jeżeli rysunek został zaczerpnięty z innej publikacji to podajemy przypis w formie opisu bibliograficznego:
Źródło: J. Dylewska-Grzelakowska, *Kosmetyka stosowana*, Wydawnictwo Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 1999, s. 25.
 - lub za pomocą przypisu:
źródło: [5].
 - jeśli rysunek jest wykonany przez autora pracy dyplomowej, ale z wykorzystaniem danych materiałów źródłowych, należy zastosować zapis:
Źródło: opracowanie własne na podstawie: J. Dylewska-Grzelakowska, *Kosmetyka stosowana*, Wydawnictwo Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 1999, s. 25.
 - jeśli rysunek jest wykonany samodzielnie przez autora pracy dyplomowej, należy wpisać:
Źródło: opracowanie własne.

Fotografie/Zdjęcia

- numeracja ciągła w całej pracy;
- ilustracje siatkowe (fotografie itp.) powinny być wyraźne;
- powinny być umieszczone centralnie;
- ilustracje zaczerpnięte z innych prac, materiałów firmowych podlegają ochronie prawa autorskiego, należy je opisać, stosując podobne zasady jak przy opisie rysunków: podając źródło; zasady podpisywania źródeł są takie same jak w przypadku rysunków/wykresów;
- nie należy umieszczać fotografii, które posiadają znak wodny (zastrzeżenie praw autorskich);
- umieszczanie fotografii wykonanych osobiście przedstawiające osoby wymaga posiadania zgody tych osób na wykorzystanie ich wizerunku lub wymaga zamaskowania graficznego ich oczu lub całej twarzy.

Tabele:

- numeracja ciągła w całej pracy;
- powinny być umieszczone centralnie;
- w przypadku wykresów należy zachować jednolitość graficzną w całej pracy;
- należy unikać skrótów w głównych rubrykach;
- tekst w tabeli powinien być pisany mniejszą czcionką (10 Times New Roman);
- wymiary tabeli nie mogą być większe od wymiarów kolumny;
- zasady podpisywania źródeł są takie same jak w przypadku rysunków/wykresów;
- opis tabeli podobnie jak innych ww. obiektów.

11. Format bibliografii:

- stanowi numeryczny (wg kolejności cytowań) spis literatury źródłowej wykorzystywanej do pisania pracy – każda publikacja otrzymuje kolejny numer w tym miejscu tekstu, w którym po raz pierwszy jest przywołana. Każdemu numerowi odpowiada jedna pozycja literatury; jeśli publikacja cytowana jest wielokrotnie to wówczas zachowuje swoją dotychczasową numerację;
- każdej książce, publikacji czy stronie internetowej przypisuje się tylko 1 numer, na który w treści Autor się powołuje wpisując ten numer w nawiasie kwadratowym na końcu zdania przed kropką, po zacytowaniu treści (nie dosłownym) lub na końcu danego akapitu, np. „Treść [4]”. Lub „Treść... [4, 8, 15]”. Lub „Treść... [5–9]”;

- znaki przestankowe stosowane w zapisie bibliograficznym (. , : ;) są umowne, najważniejsze, aby stosować je konsekwentnie;
- przypisy w pracach z zakresu nauk o zdrowiu i medycznych należy wstawiać zgodnie z tzw. stylem vancouver (styl numeryczny) rekomendowanym przez International Committee of Medical Journal Editor (http://www.nlm.nih.gov/bsd/uniform_requirements.html);
- na stronie Biblioteki WSZ znajduje się także poradnik do menedżera bibliografii Zotero, dzięki któremu można opracowywać bibliografię w prosty sposób i generować ją automatycznie:

<https://www.wsz.pl/wp-content/uploads/2023/10/Zotero.pdf>

Opis bibliograficzny książki:

- nazwisko i inicjał imienia autora, *Tytuł*. Wydawnictwo, Miejsce i rok wydania. Np.:
Jarosz M., *Suplementy diety a zdrowie. Porady lekarzy i dietetyków*. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2008.
Dega W., Milanowska K., *Rehabilitacja medyczna*. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 1983.

Opis bibliograficzny książki pod redakcją:

- nazwisko i inicjał imienia redaktora (red.), *Tytuł*. Wydawnictwo, Miejsce i rok wydania. Np.:
Jarosz M. (red.). *Zasady prawidłowego żywienia dzieci i młodzieży oraz wskazówki dotyczące zdrowego stylu życia*, IŻŻ, Warszawa 2008.
Wojnarowska B. (red.), *Edukacja zdrowotna*. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007.
- autor instytucjonalny:
FAO Food and Nutrition Paper 91, *Fats and fatty acids in human nutrition. Report of an expert consultation*, Food and Agriculture Organization of The United Nations, Rome 2010.

Artykuł, rozdział lub część monografii zbiorowej:

- nazwisko i inicjał imienia, *tytuł rozdziału/artykułu*. [W:] Nazwisko i inicjał imienia redaktora (red.), „Tytuł książki”. Wydawnictwo, Miejsce wydania i rok: strony. Np.:
Szponar L., Mojska H., Ołtarzewski M., *Thuszcze*. [W:] Jarosz M. (red.), „Normy żywienia dla populacji polskiej – nowelizacja”, Instytut Żywności i Żywnienia, Warszawa 2012: 44–58.

Piórecka B., Żwirska J., Koziół A., Krawczyk A., Schlegel-Zawadzka M., *Sposób żywienia i stan odżywienia dzieci w wieku przedszkolnym w regionie krakowskim*. [W:] Bartnikowska E. (red.), „Fizjologiczne uwarunkowania postępowania dietetycznego. Cz. 2”. Wydawnictwo SGGW, Warszawa 2004: 629–634.

Artykuł w czasopiśmie:

- nazwisko i inicjał imienia (do 6 współautorów, jeśli więcej to dalej „i wsp.” lub „et al.”), *Tytuł artykułu*. „Tytuł czasopisma (lub jego skrót)”. Rok; Wolumen (numer – może zostać pominięty, jeśli numeracja stron w obrębie kolejnych miesięcy jest ciągła): strony. W przypadku paginacji rzymskiej należy ją zachować. Np.:
Kołłataj B., Kołłataj W., Karwat I. D., *Nieprawidłowe nawyki żywieniowe u nastolatków – badania wstępne*. „Problemy Higieny i Epidemiologii”. 2008; 89: 395–400.
Scahill L., Carroll D., Burke K., *Methylphenidate: Mechanism of Action and Clinical Update*. “Journal of Child and Adolescent Psychiatric Nursing”. 2004; 17 (2): 85–86.
- więcej niż sześciu autorów:
Kratz O., Diruf M.S., Studer P., Gierow W., Buchmann J., Moll G.H. i wsp., *Effects of methylphenidate on motor system excitability in a response inhibition task*. “Behavioral and Brain Functions”. 2009; 5: 12–26.
- autor instytucjonalny:
Centers for Disease Control and Prevention (CDC), *Vital signs: HIV infection, testing, and risk behaviors among youths – United States*, “Morbidity and Mortality Weekly Report”. 2012; 61 (47): 971–976.

Publikacje internetowe:

- w przypadku artykułu lub książki jw., strona www [cytowane]. Często publikacje internetowe nie zawierają informacji dotyczących autora czy roku publikacji. Wówczas wystarczy podać tytuł, datę cytowania oraz adres strony. Np.:
Radlak K., *Staw kolanowy – anatomia kolana*. [cytowane: 24 maj 2023].
<https://fizjoterapeuty.pl/anatomia/staw-kolanowy-anatomia-kolana.html>

Strony internetowe:

- podobnie jak w przypadku publikacji. Jeżeli dostępna jest nazwa strony internetowej to warto podać ją przed linkiem. Jeżeli nie, to wówczas podajemy datę cytowania oraz link:
World Health Organization. [cytowane: 26.10.2023]. <https://www.who.int/>

Przykład poprawnego cytowania w tekście pracy:

Postęp w intensywnej terapii i chirurgii zwiększył znacznie przeżywalność osób nawet po ciężkich oparzeniach. Badania wykazują, że u wielu osób można uzyskać korzystne efekty terapii pod warunkiem wczesnego leczenia chirurgicznego i szybkiego wdrożenia kompleksowej fizjoterapii [1–3]. Zadaniem zespołu prowadzącego leczenie w ostrej fazie jest obniżenie śmiertelności w następstwie rozległych oparzeń, co jednak przyczynia się do znaczącego wzrostu osób wymagających dalszego postępowania terapeutycznego. Dążenie do zmniejszenia niepełnosprawności fizycznej i przywrócenie chorych do aktywnego życia to cel rehabilitacji.

Niepełnosprawność na skutek oparzenia ma swoją specyfikę. Wielu autorów podkreśla wagę kontroli przebiegu procesu gojenia rany oparzeniowej jako prewencji trwałej dysfunkcji narządów i defektu kosmetycznego [4, 5]. Inni zwracają uwagę na zaburzenia psychiczne, będące konsekwencją przeżytego stresu, a równie ważne w procesie terapeutycznym [6–8]. Nie ulega więc wątpliwości, że nowoczesne leczenie chorych, zwłaszcza z rozległymi oparzeniami, wymaga zaangażowania wielospecjalistycznego zespołu chirurga-specjalisty od leczenia oparzeń, specjalistów traumatologów, anestezjologów, psychologów, specjalistów rehabilitacji medycznej i fizjoterapii. Jest to także istotne w kompleksowej rehabilitacji, której ostatecznym celem jest nie tylko przywrócenie fizycznej sprawności, ale optymalna integracja społeczna oparzonych osób, umożliwiająca powrót do w miarę normalnego życia w rodzinie, pracy czy szeroko pojętego życia w społeczeństwie [9–12].

Jednak autorzy publikacji podkreślają, że nie został jeszcze opracowany złoty środek, a metody postępowania różnią się pomiędzy ośrodkami zajmującymi się rehabilitacją oparzonych nawet w tym samym kraju. Wszyscy są zgodni, że pilną potrzebą jest standaryzacja tych działań na podstawie metod naukowych [1, 2].

Źródło: Tomczak H., Nyka W., *Rola współczesnej fizjoterapii w kompleksowym leczeniu chorego po oparzeniu termicznym* [W:] Geryk M. (red.), „Miejsce nauk o zdrowiu we współczesnym świecie. Aspekt terapeutyczny, pielęgnacyjny i organizacyjno-prawny”, Wyższa Szkoła Zarządzania w Gdańsku, Wyższa Szkoła Infrastruktury i Zarządzania w Warszawie, Gdańsk-Warszawa 2013:113–130.

12. Standardy pracy

Praca powinna zawierać następujące części, które są nagłówkami umieszczanymi zawsze na górze nowej strony:

Praca licencjacka o charakterze poglądowym:

- Strona tytułowa
- Spis treści
- Wstęp
- Rozdział I
- Rozdział II
- Rozdział III

- (analogicznie kolejne rozdziały, jeśli są)
- Podsumowanie/Zakończenie
- Streszczenie
- Abstract (w przypadku ubiegania się o odpis dyplomu w języku angielskim)
- Bibliografia
- Spis Ilustracji/Rysunków/Fotografii (o ile dotyczy, każdy osobno)
- Spis tabel (o ile dotyczy)
- Spis załączników (o ile dotyczy)

Praca licencjacka o charakterze badawczym:

- Strona tytułowa
- Spis treści
- Wstęp
- Rozdział I
- Rozdział II
- Rozdział III
- Analogicznie kolejne rozdziały, jeśli są. Ostatni rozdział powinien nosić tytuł badania/ankiety/doświadczenia i powinien zawierać następujące podrozdziały:
 - cel badania i metody badawcze;
 - grupa badawcza/materiał badawczy;
 - omówienie wyników badań;
 - dyskusja (można połączyć z omówieniem wyników);
 - wnioski.
- Podsumowanie/Zakończenie
- Streszczenie
- Abstract (w przypadku ubiegania się o odpis dyplomu w języku angielskim)
- Bibliografia
- Spis Ilustracji/Rysunków/Fotografii (o ile dotyczy)
- Spis tabel (o ile dotyczy)
- Spis załączników (o ile dotyczy)

Praca magisterska o charakterze badawczym:

- Strona tytułowa
- Spis treści
- Wstęp

- Rozdział I
- Rozdział II
- Rozdział III
- Analogicznie kolejne rozdziały, jeśli są.
- Cel pracy
- Metody i materiały badawcze, ewentualny opis grupy badanej lub opis przypadku
- Wyniki badań (można podzielić na podrozdziały)
- Dyskusja (można połączyć z omówieniem wyników)
- Wnioski
- Streszczenie
- Abstract (w przypadku ubiegania się o odpis dyplomu w języku angielskim)
- Bibliografia
- Spis Ilustracji/Rysunków/Fotografii (o ile dotyczy)
- Spis Tabel (o ile dotyczy)
- Spis Załączników (o ile dotyczy)

SZCZEGÓŁOWE WYTYCZNE DOTYCZĄCE POSZCZEGÓLNYCH ELEMENTÓW PRACY

Przykładowy układ pracy magisterskiej wraz z wytycznymi oraz prawidłowym formatowaniem i opisem najczęściej popełnianych błędów jest dostępny również na stronie:

<https://www.wsz.pl/wp-content/uploads/2023/10/uklad-przykladowej-pracy-mgr.docx>

1. Spis treści:

- miejscem spisu treści jest druga strona pracy dyplomowej;
- podstawą jego budowy są poszczególne rozdziały, których liczba, zależna od planu piszącego;
- wynosi najczęściej od 3 do 4 stron;
- rozdziały nie tylko obrazują układ pracy, ale także porządkują treść merytoryczną;
- najlepiej spis treści wykonać automatycznie przypisując odpowiednie „Nagłówki” w programie „Word” dla wszystkich tytułów odpowiednio ponumerowanych już rozdziałów i podrozdziałów w tekście pracy.

SPIS TREŚCI

Wstęp	4
Rozdział I Tytuł rozdziału pierwszego	6
1.1. Tytuł podrozdziału pierwszego w rozdziale I	8
1.1.1. Tytuł punktu pierwszego w podrozdziale I	10
1.1.2. Tytuł punktu drugiego podrozdziału I w rozdziale I.....	13
1.2. Tytuł podrozdziału drugiego w rozdziale I	14
1.2.1. Tytuł punktu pierwszego podrozdziału II w rozdziale I.....	16
2. Wymagania edytorskie:	
– czcionka Times New Roman – rozmiar 12 pkt.;	
– odstęp między wierszami 1,5;	
– pogrubienie.	
3. Wstęp	
W przypadku prac licencjackich:	
– powinien zajmować 1–2 strony;	
– wprowadza w przedmiot pracy;	
– stawia problem badawczy oraz zarysowuje główny cel i zakres pracy, który tutaj musi być jasno sprecyzowany, ostatni jego akapit powinien jasno określać cel pracy np. „Celem niniejszej pracy jest...”;	
– może przedstawiać przegląd treści w kolejnych rozdziałach.	
W przypadku pracy magisterskiej:	
– powinien stanowić około 1/4 do 1/3 całości pracy bez bibliografii i spisów ilustracji/tabel itp.;	
– powinien być podzielony na rozdziały, które stanowią wstęp teoretyczny, czyli przegląd literatury dotyczącej wybranego tematu istotnej dla realizacji stawianego celu badawczego.	
4. Cel pracy:	
– w przypadku prac licencjackich stanowi element wstępu, który ma postać jedno- lub kilkudzaniowego określenia co jest celem danej pracy;	

- w przypadku pracy magisterskiej cel stanowi osobną część pracy, może być 1 lub kilka, które najczęściej wymienia się w numerowanych podpunktach.

5. Rozdziały i podrozdziały

W przypadku prac magisterskich stanowią element wstępu (opis powyżej); dla prac licencjackich:

- stanowią główną część pracy, co ma również odzwierciedlenie w jej objętości;
- treść powinna być podzielona logicznie na rozdziały, podrozdziały, ewentualnie kolejne poziomy podrozdziałów. Podział ten powinien stanowić spójną całość;
- treść zaczyna się zawsze od akapitu (wcięcie ok. 1,25 cm). Kolejne akapity stosuje się w przypadku omawiania nowej myśli lub zagadnienia;
- treść powinna być poparta odpowiednią literaturą źródłową, którą należy wskazać albo poprzez zastosowanie w nawiasie kwadratowym odnośnika numerycznego do literatury w bibliografii zaraz po przytaczanej informacji lub na końcu akapitu.

Przykładowy układ treści w rozdziale:

ROZDZIAŁ I

TYTUŁ ROZDZIAŁU

(wielkie litery [wersaliki], pogrubiony, wyśrodkowany: Times New Roman 14)

1.1. Tytuł podrozdziału

(pogrubiony, do lewej: Times New Roman 13), numeracja 1.1., 1.2., 1.3. itd.

1.1.1. Tytuł punktu

(pogrubiony, ponumerowany, do lewej lub kaskadowo: Times New Roman 12).

1.1.2. Tytuł podpunktu

- pomiędzy tytułem rozdziału a tytułem podrozdziału, jak również pomiędzy tytułem podrozdziału a tytułem punktu raczej nie stosuje się tekstu „wprowadzającego”;
- po tytułach (rozdziałów, podrozdziałów, punktów i ilustracji) nie stawia się kropek!
- w treści można umieszczać ilustracje, zdjęcia, tabele i inne elementy graficzne (wg szczegółowych wskazówek opisanych powyżej), lecz do każdego z nich musi być odnośnik w tekście, np. „W tabeli nr 3 przedstawiono...”;
- punkty od 5 do 8 w przypadku prac magisterskich stanowią osobną część, a w przypadku prac licencjackich o charakterze badawczym są częścią ostatniego rozdziału.

6. Metody i materiał badawczy

W tej części pracy należy określić jaką autor wybrał metodę lub metody do realizacji celu i ją opisać. Jeśli jest to np. ankieta, to należy wyjaśnić, jak jest zbudowana, czego dotyczy, czy jest to ankieta autorska czy też nie oraz w jaki sposób została udostępniona do wypełniania ankietowanym.

Materiał badawczy/grupa badana – w tej części w zależności od charakteru badań należy wskazać co lub kto był obiektem badań, w jaki sposób dobrano populację badaną i ją opisać (liczebność, inne cechy tak jak np. wiek, płeć, wykształcenie lub inne istotne informacje z punktu widzenia przeprowadzanych badań). Tutaj też podaje się wszystkie istotne szczegóły dotyczące badanych obiektów, zgód na badania itp. W przypadku wykonywania prac doświadczalnych opisuje się materiał i narzędzia użyte do badań (aparatura, odczynniki/kosmetyki itp.).

7. Wyniki

Ta część pracy może być podzielona tematycznie na podrozdziały. Należy omówić uzyskane wyniki, jeśli można należy zilustrować je w postaci wykresów czy tabel. Dobre praktyki dotyczące prezentacji badanego materiału oraz wyników są dostępne w prezentacji poniżej:

<https://www.wsz.pl/wp-content/uploads/2023/10/Opracowanie-badan-naukowych.pdf>

8. Dyskusja

W tej części należy ustosunkować się do uzyskanych wyników, czy są one takie jak autor oczekiwał, czy też są zaskakujące, czy coś specyficznego mogło mieć wpływ na dany wynik, czy też nie. Wskazane jest też ewentualne porównanie otrzymanych wyników z wynikami podobnych badań dostępnych w literaturze i publikacjach naukowych. Ewentualnie w tej części można umieścić także komentarz krytyczny do własnych badań, a także wskazać ich przydatność oraz nakreślić cel przyszłych badań. Tę część można połączyć z poprzednią częścią dotyczącą omówienia wyników.

9. Wnioski

Należy syntetycznie lub w podpunktach przedstawić najważniejsze wnioski płynące z przeprowadzonego badania/badań, które stanowią realizację i odpowiedź na postawiony wcześniej cel pracy.

Podsumowanie/Zakończenie dla prac licencjackich

W przypadku pracy licencjackiej powinno mieć objętość 1–2 stron. Jest to nawiązanie do wstępu i celu pracy, gdzie Autor podsumowuje przedstawione treści. Może on też poruszyć

inne zagadnienia i problemy związane z tematem pracy, wyrazić swoją opinię w danym temacie czy porównać swoje przemyślenia z wnioskami płynącymi w dostępnej literaturze.

W tej części należy:

- udowodnić osiągnięte cele;
- przeprowadzić reasumpcję wyników;
- realizować zasadę przejścia od szczegółowych do ogólnych ustaleń;
- zawrzeć refleksję dotyczącą osiągniętych wyników;
- ustosunkować się do kwestii podjętych w pracy.

10. Streszczenie

Powinno zajmować około 1 strony (600 do 1000 znaków) i zawierać:

- skrótkowe przedstawienie najważniejszych wątków zawartych w pracy;
- informacje dla potencjalnego czytelnika o treści pracy dyplomowej;
- pod streszczeniem można umieścić 5-6 słów kluczowych, które definiują problematykę pracy.

W pierwszym akapicie zarysowuje się w 1–2 zdaniach wstęp pracy. Kolejny akapit to sformułowany cel pracy. W dalszej części przedstawia się krótkie streszczenie poszczególnych rozdziałów lub ogólny opis zagadnień poruszanych w pracy. W przypadku prac badawczych należy uwzględnić metodę i grupę lub materiał badawczy wraz z najważniejszymi wynikami. Ostatni akapit to krótkie podsumowanie z ewentualnymi wnioskami.

11. Bibliografia:

- stanowi numeryczny, wg kolejności cytowań, spis literatury źródłowej wykorzystywanej do pisania pracy. Każda publikacja otrzymuje kolejny numer w tym miejscu tekstu, w którym po raz pierwszy jest przywołana;
- każdej książce, publikacji czy stronie internetowej przypisuje się tylko 1 numer, na który w treści autor się powołuje wpisując ten numer w nawiasie kwadratowym na końcu zdania przed kropką, po zacytowaniu treści (nie dosłownym) lub na końcu danego akapitu, np. „Treść... [4]”. Lub „Treść... [4, 8, 15]”. lub „Treść... [5–9]”;
- znaki przestankowe stosowane w zapisie bibliograficznym (. , : ;) są umowne, najważniejsze, aby stosować je konsekwentnie;
- szczegółowy format bibliografii wraz z przykładami został szczegółowo omówiony w poprzedniej części dokumentu (od str. 5).

Przykładowa bibliografia końcowa:

- [1] Dega W., Milanowska K., *Rehabilitacja medyczna*. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 1983.
- [2] Jarosz M. (red.), *Zasady prawidłowego żywienia dzieci i młodzieży oraz wskazówki dotyczące zdrowego stylu życia*, Instytut Żywności i Żywienia, Warszawa 2008.
- [3] FAO Food and Nutrition Paper 91, *Fats and fatty acids in human nutrition. Report of an expert consultation*, Food and Agriculture Organization of The United Nations, Rome 2010.
- [4] Szponar L., Mojska H., Ołtarzewski M., *Thuszcze*. [W]: Jarosz M. (red.), „Normy żywienia dla populacji polskiej – nowelizacja”, Instytut Żywności i Żywienia, Warszawa 2012: 44–58.
- [5] Kołłątaj B., Kołłątaj W., Karwat I.D., *Nieprawidłowe nawyki żywieniowe u nastolatków – badania wstępne*. „Problemy Higieny i Epidemiologii”. 2008; 89: 395–400.
- [6] Kratz O., Diruf M.S., Studer P., Gierow W., Buchmann J., Moll G.H. i wsp., *Effects of methylphenidate on motor system excitability in a response inhibition task*. “Behavioral and Brain Functions”. 2009; 5: 12–26.
- [7] Radlak K., *Staw kolanowy – anatomia kolana*. [cytowane: 24 maj 2023]. <https://fizjoterapeuty.pl/anatomia/staw-kolanowy-anatomia-kolana.html>
- [8] World Health Organization. [cytowane: 26.10.2023]. <https://www.who.int/>

12. Wykazy/spisy:

- miejscem na wykazy/spisy rysunków, tabel, wykresów itp. są strony końcowe pracy. Wykazy układamy alfabetycznie, tzn.: wykaz fotografii, rysunków, tabel itp. Przykładowa kolejność:
 - wykaz/spis fotografii;
 - wykaz/spis rysunków;
 - wykaz/spis tabel.
- konkretny wykaz zaczynamy podawać od malejących do rosnących oznaczeń/numerów wg kolejności występowania w pracy. Każdy wykaz/spis rozpoczyna się od góry nowej strony;
- używanie podpisów podczas wstawiania tabel i rysunków umożliwia automatyczne wygenerowanie spisów!